

**Plan for overganger i
utdanningsløpet
- i Sel kommune.**

TIDLIG INNSATS

Innhold

1 Innledning	1
2 Formål	2
3 Målgruppe	2
4 Overgang mellom barnehage og skole/SFO	3
4.1 Samarbeid.....	3
4.2 «De røde trådene»	3
4.3 Årshjul for overgang mellom barnehage og skole/SFO.....	4
4.3.1 Førskoleopplegg i barnehagen	5
4.3.2 Felles virksomhetsledermøte, oppvekst	5
4.3.3 Faglig samarbeid med hospitering i barnehage, skole/SFO	5
4.3.4 Foreldremøte i barnehagen.....	5
4.3.5 Helsestasjon.....	5
4.3.6 Elever i 1. trinn besøker barnehagen.	6
4.3.7 Innskriving på skolen	6
4.3.8 Foreldremøte for førskolebarn.....	6
4.3.9 «Energidagen» for førskolebarn på NGVGS avd. Otta.	6
4.3.10 Faddere er klare!	6
4.3.11 Faddere arrangerer aktivitetsdag.....	7
4.3.12 Rektor besøker førskolebarn i barnehagen.....	7
4.3.13 Overføringssamtale i barnehagen	7
4.3.14 Førskoledager på skolen.....	7
4.3.15 Mottakssamtale mellom barnehage og skole/SFO.	7
4.3.16 Foreldremøte på skolen.	8
4.3.17 Felles virksomhetsledermøte, oppvekst	8
4.3.18 Foreldremøte på skolen «Foreldreskole»	8
4.3.19 Utviklingssamtale på skolen	8
4.3.20 Evaluering av samarbeidet skole-barnehagen	8
5 Overgang småskoletrinn til mellomtrinn.	9
5.1 Årshjul.....	9
5.1.1 Foreldremøte i 4. trinn	9
5.1.2 Nasjonale prøver i 5. trinn-samarbeid.....	9

5.1.3	Overføring av informasjon mellom 4. til 5. trinn.....	10
5.1.4	5. trinn arrangerer aktivitetsdag for 4. trinn.	10
5.1.5	Foreldremøte for 4. trinn	10
6 Overgang mellomtrinn til ungdomstrinn		11
6.1	Årshjul.....	11
6.1.1	Felles virksomhetsledermøte, oppvekst	11
6.1.2	Foreldremøte 7. trinn	11
6.1.3	Felles aktiviteter for 7. og 8. trinn.	12
6.1.4	Fagmøte.....	12
6.1.5	Rektorbesøk.....	12
6.1.6	Ønsker om medelever.	12
6.1.7	Leirskole for 7. trinn	13
6.1.8	Foreldremøte 7. trinn	13
6.1.9	7. trinn besøker ungdomsskolen.	13
6.1.10	Felles virksomhetsledermøte, oppvekst	13
7 Overganger- barn/elever med særskilt tilpasningsbehov.		14
7.1	Årshjul – barn/elever med særskilt tilpasningsbehov	14
7.1.1	Barn/elver med omfattende tilretteleggingsbehov	15
7.1.2	Progresjonsplan.....	15
7.1.3	Drøfte behov for tiltak.....	15
7.1.4	Søknad om inntak til videregående opplæring	15
7.1.5	Sakkyndig vurdering	15
7.1.6	Enkeltvedtak.....	15
8 Overgang for minoritetsspråklige, barnehage-barnetrinn.....		17
8.1	Årshjul.....	17
8.1.1	Kartlegging.....	18
8.1.2	Oversikt over minoritetsspråklige barn	18
8.1.3	Kartlegge behov etter § 2.8.....	18
8.1.4	Foreldremøte for minoritetsspråklige foreldre	18
9 Overgang fra ungdomsskole til videregående skole.....		19
9.1	Årshjul.....	20
9.1.1	Fagmøte mellom barnetrinn og ungdomstrinn.....	21
9.1.2	Informasjon om videregående opplæring.....	21

9.1.3	Bedriftsbesøk i nærmiljøet, 8 trinn	21
9.1.4	«Vis meg bygda di».....	21
9.1.5	PRYO-uke, 4. dager, 9. trinn	21
9.1.6	«En smak av videregående skole» 9. trinn	21
9.1.7	Foreldremøte 10. trinn	22
9.1.8	Skolehelsetjenesten, 10. trinn.....	22
9.1.9	Rådgiverturne, 10. trinn	22
9.1.10	En PRYO-dag med workshop, 10 trinn	22
9.1.11	Utdanningsmesse NGVGS.....	22
9.1.12	Hospitering i videregående opplæring, 10. trinn	22
9.1.13	Informasjon om <i>p</i> og <i>t</i> matematikk.....	23
9.1.14	Sommerferie.....	23
9.1.15	Første skoledag.....	23
10	Oppfølging og revidering av planen	23
11	Referanser.....	24

1 Innledning

I [Prinsipper for opplæringen](#) i Læreplanverket for Kunnskapsløftet er det uttalt at;

«Godt og systematisk samarbeid mellom barnehage og barnetrinn, barnetrinn og ungdomstrinn, ungdomstrinnet og videregående opplæring skal bidra til å lette overgangen mellom de ulike trinnene i opplæringsløpet».

Overganger og raske skiftninger er en del av dagliglivet for det moderne barn. Målet er å unngå for store omveltninger og legge til rette for at barn mestrer dem. Felles for barnehage og skole er at de er deler av det samme utdanningsløpet, er arenaer for omsorg, lek, danning og læring. I dette arbeidet er det viktig at barnehagens og skolens særpreg og ulike mandat opprettholdes. Likheter og forskjeller i barnehage og skole skal tas vare på, samtidig som begge virksomhetene har ansvar for å utvikle et samarbeid som ivaretar sammenhengen i barnas opplæringsløp.

Gjennom å styrke sammenhengen i overgangen mellom barnehage og skole/SFO i kommunen, legger kommunen til rette for et helhetlig opplæringsløp som ivaretar det enkelte barns behov. God sammenheng mellom barnehage og skole har betydning for hvorvidt barna skal klare seg godt videre i skoleløpet og forhindrer senere frafall i videregående opplæring. ([St. meld. 19. 2015-16](#)).

Grunnopplæringen skal tjene flere formål. Opplæringen i skolene i Sel kommune skal både gi kunnskap og ruste den enkelte til et meningsfullt liv som individ og samfunnsborger, og den skal videre bidra til at barn og unge etablerer et godt grunnlag for livsmestring. Utdanning er ikke bare et individuelt prosjekt, men også en investering i fellesskapet. I overgangen fra 4. til 5. trinn og fra 7. trinn til ungdomstrinn er det i et tidlig innsats perspektiv avgjørende å ta innholdsmessige, organisatoriske og administrative grep som har til hensikt å øke kvaliteten på læringsutbytte og gi mer helhet, bedre flyt og mer fleksible overganger.

Når elevene begynner i videregående opplæring er fylkeskommunen skoleeier. Siden det er en ny skoleeier, kan ikke informasjonen fra grunnskolen automatisk overføres til videregående opplæring uten samtykke. Etter fylte 15 år, er det eleven selv om samtykker. For å sikre en god overgang fra grunnskole til videregående skole, unngå omvalg / frafall og å opprettholde og videreutvikle et godt samarbeid, er det påkrevet at kommunikasjon forsterkes. Lokalt har NGVGS vært en samarbeidspartner i utarbeidelse av disse rutinene.

Gjennom tidlig innsatsarbeidet ønsker Sel kommune et høyt fokus på å ha god kvalitet i overganger i hele utdanningsløpet. Tidlig innsats og forebyggende tiltak som bidrar til å forsterke positiv trend på fullføringsgrad i videregående opplæring, vil være en viktig strategi videre (jf. Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030). Rutinene i denne planen tar utgangspunkt i gjeldene lovverk for virksomhetene.

2 Formål

Formålet med «*Plan for overganger i utdanningsløpet*» er å sikre alle barn en likeverdig, trygg og meningsfulle overganger i utdanningsløpet. Betydningen av tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid og helhetlig tenkning er avgjørende for hvordan utdanningsløpet vil begynne og vil bli.

3 Målgruppe

Planen skal være et arbeidsredskap for ansatte i barnehager, SFO og skoler. Planen forplikter spesielt ansatte som arbeider med barn/elever i de definerte overgangene. Det er et lederansvar å sikre gjennomføring av disse rutineene på en god måte. Disse overgangene er:

- Overgang barnehage til skole
- Overgang småskoletrinn til mellomtrinn.
- Overgang mellomtrinn til ungdomstrinn
- Overganger angående spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning.
- Overgang for minoritetsspråklige, barnehage-skole, jf. Opplæringsloven [§ 2.8](#) (Særskild språkopplæring for elever frå språklege minoritetar)
- Overgang ungdomstrinn til videregående skole

Planen er overordnet og forpliktende for alle kommunale barnehager, skoler/ SFO i Sel. De private barnehagene har vært med i prosessen og vil ta disse anbefalinger inn i sine planverk.

Sentralt i planen er årshjulet for de ulike overgangene som beskriver kjerneaktivitetene som er tiltak som i særlig grad bidrar til forberedelser til god overganger og sammenhenger. Årshjulet gir klare retningslinjer for innholdet i samarbeidet, tidspunkt for møteplasser og ansvar for å gjennomføre gode overganger og sammenhenger. Virksomhetsledere har ansvar for at de ulike tiltakene danner utgangspunktet for en konstruktiv dialog og et godt samarbeid. Rutinen er et minimumskrav. De enkelte skoler og barnehager står fritt til å gjøre mer.

4 Overgang mellom barnehage og skole/SFO

Det er foreldrene som har hovedansvaret for barnas oppdragelse. Barnehagen, skolen og SFO har, sammen med foreldrene, et *felles ansvar* for at barnet møter skolen med entusiasme og lyst til å lære. Barnas medvirkning og deltakelse i dette arbeidet er særlig viktig.

Skolestart er en viktig milepæl i barnets liv, noe å se fram til med forventning. I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det *«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen»*.

Læringsplakaten sin ordlyd er *«Godt og systematisk samarbeid mellom barnehage og barnetrinn, barnetrinn og ungdomstrinn, ungdomstrinnet og videregående opplæring skal bidra til å lette overgangen mellom de ulike trinnene i opplæringsløpet»*.

På bakgrunn av disse to utsagnene har både barnehage og skole et ansvar for å legge til rette for et samarbeid mellom to institusjoner. Gode rutiner i overgangsprosessen skal sikre nødvendig informasjonsflyt mellom de to læringsarenaene til det beste for barnet. Foreldre skal være en aktiv part i denne overgangen. Det er utarbeidet overførings skjema mellom barnehage og barnetrinn. Når skolestart nærmer seg, har kommunen tidligere gjerne rettet fokus mot barns individuelle forutsetninger for å bli klar til skolen, nå trengs det et videre perspektiv. Å bli klar for skolen må sees sammen med barnets omgivelser, familie, barnehagen og lærerne i skolen. Skal barna gjøres klare for skolen, eller skal skolen gjøre seg klar for barna?

4.1 Samarbeid

Å jobbe systematisk og likeverdig i skolekretsene sikre et best mulig utgangspunkt for tilpasset opplæring og derved godt læringsutbytte. Barnehage og skole har felles møteplasser for å avklare forventninger, felles planlegging og kompetanseutvikling.

«Internasjonal forskning viser at samspill mellom barn og kompetent personale har stor betydning for å stimulere viktige kompetanseområder før skolestart. De beste læreprosesser skjer når kognitive og emosjonelle læreprosesser går parallelt» ([«Fra eldst til yngst»](#)). Den helhetlige tilnærmingen til omsorg, lek og læring vi kjenner fra den norske barnehagetradisjonen, gir barna et godt utgangspunkt.

Gjennom hele året kan barnehage og skole legge opp til felles opplevelser, som felles turer, invitere hverandre på besøk, sangsamlinger, konserter m.m.

Med denne planen vil Sel kommune sette en standard og bidra til at alle barn i vår kommune møter en førsteklases forberedt skole.

4.2 «De røde trådene»

Et konkret tiltak for barna i Sel kommune som kan bidra til å se sammenhengen og som barna er direkte delaktig i, er «De røde trådene». Alle førskolebarna skal bli spesielt kjent med en bok, ett spill, en lek og en sang. Disse «trådene» tar skolen i bruk den første tiden etter skolestart. Bruk av «De røde trådene» kan være med å støtte opp under barnas opplevelse av helhet og sammenheng mellom barnehage og skole, som et tiltak i opplevelsen av mestring. «De røde trådene» kan eksempelvis være:

- Bok: *Geitekillingen som kunne telle til ti*.
- Spill: *Stigespillet*
- Lek: *Haien kommer*
- Sang: *Stopp! Ikke mobb!*

4.3 Årshjul for overgang mellom barnehage og skole/SFO.

Tidspunkt	Tiltak	Se kap.	Ansvar
August-juni	Førskoleopplegg i barnehagen. Grunnlag: En sammenheng i innhold mellom barnehage og skole	4.3.1	Styrer
August	Felles virksomhetsledermøte, oppvekst Kvalitetssikre årets samarbeid etter avtale i juni, jf. 4.3.17.	4.3.2	Kommunalsjef
Hele året	Faglig samarbeid- hospitering i barnehage, skole/SFO. Pedagogiske ledere til førskolebarn, lærere til 1. trinn, ansvarlig på SFO.	4.3.3	Rektor/styrer.
August	Foreldremøte i barnehagen. Kort orientering om samarbeidet med skolen.	4.3.4	Styrer
Oktober	Helsestasjon Barn som ikke går i barnehage blir registrert.	4.3.5	Helsesøster
Oktober	Elever i 1. trinn besøker barnehagen. Barnehagen inviterer til besøk etter skoletid.	4.3.6	Styrer
November	Innskriving på skolen I løpet av siste uka i november skal alle førskolebarn vært på innskriving.	4.3.7	Rektor
November	Foreldremøte til førskolebarn. Informasjon om hvordan barnehagen og skolen skal samhandle. Rektor møter. Samtykkeskjema.	4.3.8	Styrere i den enkelte skolekrets.
Februar/ mars	Energidag på NGVGS avd. Otta. Aktivitetsdag med ulike aktiviteter innen energi og klima.	4.3.9	NGVGS avd. Otta/Styrere
April	Faddere er klare! Dette er klart før førskoledagene	4.3.10	Rektor
April	Faddere arrangerer aktivitetsdag En felles dag med ulike aktiviteter ute og inne.	4.3.11	Rektor/styrer
April/mai	Rektor besøker førskolebarn i barnehagen. Rektor møter førskolebarna og personalet.	4.3.12	Rektor/styrer
Innen 15. mai	Overføringsamtale i barnehagen Evaluere barnehagetiden og informere foreldre om mottakssamtalen. Barnesamtaler	4.3.13	Styrer
Mai/juni	Førskoledager på skolen (2 d) Samarbeide med 1. klasse, eventuelt flere på småskoletrinnet.	4.3.14	Rektor/styrer
Før 15. juni	Mottakssamtale mellom barnehage og skole/SFO Gruppedeling Otta skole. Pedagogiske ledere blir tatt med på råd.	4.3.15	Rektor/styrer
Innen 15. juni	Foreldremøte på skolen Foreldrene får informasjon om klassedeling, kontaktlærer og SFO.	4.3.16	Rektor
Juni	Felles virksomhetsledermøte, oppvekst Evaluering av årets overgang på overordnet nivå. Evaluere rutiner.	4.3.17	Kommunalsjef
August	Første skoledag		Rektor
August, etter skolestart	Foreldremøte på skolen «Foreldreskole» Den enkelte skole utarbeider en plan for foreldreskolen ut fra lokale forhold	4.3.18	Rektor
August	Oppstartsamtale på skolen Avklare forventninger. Samtale før 1. september.	4.3.19	Rektor
September	Evaluering av samarbeidet skole-barnehagen Erfaring- og kunnskapsdeling	4.3.20	Rektor og styrer.

4.3.1 Førskoleopplegg i barnehagen

Tidspunkt: August- juni.

Målgruppe: 5-åringene i barnehagen

Ansvar: Styrer og pedagogisk leder.

Beskrivelse: Rammepånen sier at barnehagen skal legge til rette for at de eldste har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som gir barna et godt grunnlag og god motivasjon til de skal begynne på skolen. Veilederen [«En sammenheng i innhold mellom barnehage og skole»](#) beskriver i korte trekk hva førskolebarn i Sel kommune skal ha med seg av grunnleggende kompetanse for best mulig å kunne tilegne seg kunnskap, ferdigheter og holdninger når de starter på 1. trinn. Barnehagene utarbeider lokale planer for førskoleopplegget.

4.3.2 Felles virksomhetsledermøte, oppvekst

Tidspunkt: August

Målgruppe: Styrere og rektorer

Ansvar: Kommunalsjef

Beskrivelse: Kvalitetssikring av *Plan for overganger i utdanningsløpet*. Gjennomgang av planen som ble evaluert i juni (4.3.17), oppdatering av tidspunkt for foreldremøter, førskoledager m.m. Styrere og rektorer blir enige om tema som barnehagen skal fokusere på. Se [Sammenheng i innhold mellom barnehage til skole](#). Barnehagen presenterer «De røde trådene» for året. SFO-leder må involveres.

4.3.3 Faglig samarbeid med hospitering i barnehage, skole/SFO

Tidspunkt: Oktober til mai

Målgruppe: Pedagogiske ledere til førskolebarn og lærere som skal ha 1. trinn. Ansvarlig på SFO.

Ansvar: Rektor/styrer lager årshjul

Beskrivelse: Erfaring viser at barnehager og skoler kan ha ulike oppfatninger av hva det vil si å være godt forberedt på skolestart og hvilke forventninger en kan ha på ulike områder. Det er derfor viktig at barnehager og skoler har god kunnskap om hverandres virksomheter, og at de ansatte har møteplasser for informasjonsutveksling og kompetanseutvikling. Hospitering erstatter det faglige samarbeidsmøtet mellom barnehagen og skole/SFO. Som en forberedelse til hospiteringen må en gjøre seg kjent med [En sammenheng i innhold mellom barnehage og skole](#). Tidspunkt for hospitering skal avtales før utgangen av september.

4.3.4 Foreldremøte i barnehagen.

Tidspunkt: August, siste året i barnehagen

Målgruppe: Foreldre til førskolebarn

Ansvar: Styrer

Beskrivelse: Barnehagen har ordinært foreldremøte der de gjennomgår innhold for førskolebarna, se plan «En sammenheng i innhold mellom barnehage og skole». En kort orientering om samarbeidet med skolen, innskriving, besøksdager, foreldremøte, samt presenterer «De røde trådene». Ellers skal møtet gjennomføres i henhold til «Foreldresamarbeid i Sel kommune».

4.3.5 Helsestasjon

Tidspunkt: Oktober

Målgruppe: Barn som ikke går i barnehage

Ansvar: Helsesøster

Beskrivelse: Helsestasjonen innkaller foreldre til barn uten barnehageplass til samtale som har fokus på skolestart. Foresatte undertegner samtykkeskjema slik at helsestasjonen kan kontakte

barnehagen og skolen selv. Helsesøster samarbeider med nærliggende barnehage om muligheter til å være med på førskole.

4.3.6 Elever i 1. trinn besøker barnehagen.

Tidspunkt: Oktober

Målgruppe: 1. klassinger og barnehagebarn generelt.

Ansvar: Styrere

Beskrivelse: De enkelte barnehagene sender invitasjon til elevene i 1. trinn. Når elevene er på besøk får de fortelle litt om skolen til førskolebarna, og ellers ha en trivelig stund. Tidspunkt er 13:30-15:30. Foreldre kjører og henter. Det er viktig å husk informasjon til minoritetsspråklige og barn med spesielle behov.

4.3.7 Innskriving på skolen

Tidspunkt: Siste uka i november.

Målgruppe: Foreldre og førskolebarn

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Brev til foreldre om tidspunkt for innskriving med innskrivningsskjema, med kopi til barnehagene. Her bruker skolene felles mal. Skolen sjekker med helsestasjonen om alle kommende førsteklassinger er registrert. Barn som flytter til kommunen skrives inn fortløpende. Informasjon om søknadsfrist til SFO er 1. mars og om hvordan foreldre kan søke.

4.3.8 Foreldremøte for førskolebarn

Tidspunkt: November

Målgruppe: Foreldre til førskolebarn i den enkelte skolekrets.

Ansvar: Styrere i den enkelte skolekrets.

Beskrivelse: Innhold fra [«En sammenheng i innhold mellom barnehage og skole»](#) og årsplan for førskolebarna gjennomgås kort. Jobbe med ulike case/problemstillinger i grupper med tema som omhandler skolestart. I dette møtet skriver foreldre under samtykkeskjema (overføringskjema) der det samtykkes til at relevant informasjon kan gis til skolen. Rektor deltar på møtet. For å vise tverrfaglighet bør ulike tjenester kan bes inn, f.eks. skolehelsetjenesten, PPT, barnevern, psykisk helse, fysioterapeut, NAV, kommunalsjef.

4.3.9 «Energidagen» for førskolebarn på NGVGS avd. Otta.

Tidspunkt: Februar-mars

Målgruppe: Førskolebarn

Ansvar: Styrere i samarbeid med NGVGS

Beskrivelse: NGVGS avd. Otta ved barne- og ungdomsarbeiderfag m.fl. inviterer førskolebarn i Sel kommune til en aktivitetsdag med ulike aktiviteter som handler om klima og energi. Her får førskolebarna i kommunen treffe hverandre og ha en felles faglig opplevelse.

4.3.10 Faddere er klare!

Tidspunkt: April

Målgruppe: Førskolebarn og faddere

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Hensikten med fadderordningen er å gjøre nye elever kjent med eldre elever for å skape trygghet i oppstarten. Fadderordningen bør organiseres på trinn, starte på våren før skolestart og

vare hele det første skoleåret, eventuelt lengere. Opplæring av faddere. Faddere skriver velkomstbrev til førskolebarna før skoleslutt.

4.3.11 Faddere arrangerer aktivitetsdag

Tidspunkt: Lokal tilpasning

Målgruppe: Førskolebarn og faddere

Ansvar: Rektor og kontaktlærer til faddere

Beskrivelse: Som et ledd i arbeid med undervisningsmål i fag, kan faddere ha en aktivitetsdag med førskolebarn. Hovedmålet er trivsel og inkludering der en fletter inn aktiviteter som gir mestring.

4.3.12 Rektor besøker førskolebarn i barnehagen.

Tidspunkt: April/mai

Målgruppe: Førskolebarn og styrer.

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Besøket skal være planlagt, men uformelt. Barna skal forberede spørsmål til rektor og få mulighet til å bli litt kjent med rektor. Barnehager i sammen skolekrets kan slå seg sammen. Samtale om klassesdeling, generell informasjon om førskolegruppa og opplegg utover våren blir drøftet.

4.3.13 Overføringsamtale i barnehagen

Tidspunkt: Innen 15. mai

Målgruppe: Foreldre og pedagogisk leder

Ansvar: Styrer

Beskrivelse: Den siste foreldresamtalen i barnehagen er en avslutningssamtale, men også en overføringsamtale. Hensikten med samtalen er å evaluere barnehagetiden og informere foreldre og barn på hva som skal skje framover. Her brukes samme overførings skjema som i november. Overførings skjemaet sendes med hjem i forkant av samtalen og foreldre fyller ut skjemaet sammen med barnet. Barnet tegner på eget ark. Barnehagelærer fyller ut sitt skjema og sammenfatter disse i samtalen. Stikkord til hvilken informasjon som skal overføres til skolen noteres. Foreldrene må samtykke i om informasjon skal overføres eller ikke. Hensikten med overføring av informasjon er å sikre barnet en god overgang mellom barnehagen og skolen og et tilrettelagt læringsmiljø i skolen.

4.3.14 Førskoledager på skolen

Tidspunkt: Mai-juni. 2 dager etter hverandre

Målgruppe: Førskolebarn

Ansvar: Rektor og styrer

Beskrivelse: Målet med besøket er at førskolebarna skal få et første selvstendig møte med skolen, bli kjent med det fysiske miljøet inne og ute, og å møte igjen barna de gikk sammen med i barnehagen. «De røde trådene» brukes her som et felles utgangspunkt. Innhold i dagen må avtales på forhånd, og det er hensiktsmessig at både barnehage og skole bidrar. Foreldre må bringe til kl. 8:00 og hente 16:00. Barnehagepersonell skal være tilstede hele dagen.

4.3.15 Mottakssamtale mellom barnehage og skole/SFO.

Tidspunkt: Før 15. juni, samtidig med førskoledager

Målgruppe: Foreldre, lærer, barnehagelærer, SFO leder.

Ansvar: Rektor og styrer.

Beskrivelse: Skolen inviterer til overføringsmøte mellom barnehage og skole. All informasjon som skal overføres mellom barnehage og skole vedrørende enkeltbarn defineres i samarbeid med

foresatte, og skal nedfelles i overføringsskjemaet. Informasjonen skal være nødvendig og nyttig, og ha til hensikt å sikre et helhetlig opplæringsløp for barnet. For å kunne tilpasse opplæringen og sikre trivsel for barna i sin nye hverdag i skolen fra første dag, er det nødvendig at skolen har tilstrekkelig informasjon om barnas forutsetninger, erfaringer og grunnleggende ferdigheter. SFO deltar på de møtene der elevene skal gå på SFO. Barnehagen er rådgivende i gruppedeling, men rektor tar endelig beslutning. Det er ikke klagerett på denne beslutningen.

4.3.16 Foreldremøte på skolen.

Tidspunkt: Innen 15. juni, samtidig med førskoledager

Målgruppe: Foreldre til skolestartere

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Foreldrene får informasjon om klassesdeling, kontaktlærer og SFO. Omvisning på skolen og SFO. Det skal gis tilbud om tilvenningsdager i SFO. I dette møtet får foreldre informasjon om foreldreskolen som starter til høsten. Det er anledning for de som har gjennomført førskoleopplegget å møte her.

4.3.17 Felles virksomhetsledermøte, oppvekst

Tidspunkt: Innen utgangen av juni

Målgruppe: Rektorer og styрere

Ansvar: Kommunalsjef

Beskrivelse: Kvalitetssikring av «Plan for overganger i utdanningsløpet». Evaluering av rutinene for innværende år og eventuell korrigeringsplanen. Arbeidsgruppa for planen er ansvarlig for evalueringen.

4.3.18 Foreldremøte på skolen «Foreldreskole»

Tidspunkt: Rett etter skolestart

Målgruppe: Foreldre til elever på 1. trinn

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Den enkelte skole utarbeider en plan for foreldreskolen ut fra lokale forhold. Alle foreldremøter skal avholdes etter gitte retningslinjer for mengde informasjon, diskusjon og organisering. Foreldreskolen vil gjennom første skoleår legge spesielt vekt på å avklare hvilke forventninger man har til hverandre. Se «Foreldresamarbeid i Sel».

4.3.19 Utviklingssamtale på skolen

Tidspunkt: August

Målgruppe: Foreldre

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Avklare forventninger. Samtalen starter med å bygge på den informasjon som foreldrene har gitt i overføringssamtalen med barnehagen. Samtale før 1. september.

4.3.20 Evaluering av samarbeidet skole-barnehagen

Tidspunkt: September

Målgruppe: Pedagoger

Ansvar: Styрer og rektor

Beskrivelse: Evaluering av prosessen sett fra hvordan overgangen har vært for de som har vært direkte delaktige i samarbeidet, både fra barnehage, skole og SFO.

5 Overgang småskoletrinn til mellomtrinn.

I læreplanene for fag ser man hvilke kompetanse elevene skal ha etter 2. trinn og etter 4. trinn. I 1. og 2. trinn gjennomføres det kartlegging i lesing og 2. trinn gjennomføres det kartlegging i regning for å finne ut av hvilke elever som trenger ekstra hjelp i løpet av de første skoleårene. Denne kartleggingen, samt nasjonale prøver på høsten i 5. trinn i norsk, engelsk og regning, gir grunnlag for å ha fokus på denne overgangen. Det faglig samarbeidet som initieres her vil kunne avklare forventninger i overgangen som gjøre det letter å tilpasse opplæringen.

En god vurderingspraksis krever god læreplanforståelse, og lokalt arbeid med læreplaner er derfor helt sentralt. Lærere må utvikle en systematisk vurderingspraksis for hele barnetrinnet. Dette innebærer en vurderingspraksis som motiverer og har læring som mål. Forskning viser at tilbakemeldinger har stor betydning for læring, også for de aller minste elevene. Disse vurderingene er spesielt viktige i overganger.

Skolen skal ha et bevisst forhold til aktiviteter der 4. og 5. klasse er sammen. Det kan eksempelvis være turer, matpauser, besøk på biblioteket, kulturelle aktiviteter, undervisningsopplegg, m.m. Målet med dette er å bygge et inkluderende skolemiljø.

5.1 Årshjul

Tidspunkt	Tiltak	Se kap.	Ansvar
August	Foreldremøte i 4. trinn I tillegg til ordinært foreldremøte informerer skolen om overgangsplan fra 4. til 5. trinn.	5.1.1	Rektor og kontaktlærer
Høst	Nasjonale prøver i 5. trinn-samarbeid Gjennomgang og vurdering av nasjonale prøver i på 5. trinn når resultatet foreligger.	5.1.2	Rektor
Mai	Overføring av informasjon fra småskoletrinn til mellomtrinn. Fagkartlegging og generell informasjon.	5.1.3	Rektor og trinnledere
Vår	5. trinn arrangerer aktivitetsdag for 4. trinn. 5 trinn ber 4. trinn til ulike aktiviteter ute og inne.	5.1.4	Rektor og kontaktlærer
Vår	Foreldremøte 4.trinn. I tillegg til ordinært foreldremøte informerer skolen om overgang til nye læringsmål.	5.1.5	Rektor

5.1.1 Foreldremøte i 4. trinn

Tidspunkt: August

Målgruppe: Foreldre til 4. klassinger

Ansvar: Rektor og kontaktlærere

Beskrivelse: Noe av informasjon på dette foreldremøtet handler om hvordan barnetrinnet og mellomtrinnet samarbeider rundt elevene gjennom året. Resultat etter nasjonale prøver for den enkelte elev blir kommunisert i foreldresamtalen senere på høsten. Se [«Plan for foreldresamarbeid i Sel»](#).

5.1.2 Nasjonale prøver i 5. trinn-samarbeid

Tidspunkt: Høst, rett etter at resultatet foreligger.

Målgruppe: Trinnleder på småskoletrinnet og mellomtrinnet

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Trinnledere på 4. og 5. trinn går igjennom nasjonale prøver og definerer konsekvensen for opplæringen i de ulike fagene på trinnene. Dette er en arena for erfaringslæring.

5.1.3 Overføring av informasjon mellom 4. til 5. trinn

Tidspunkt: Innen utgangen av mai

Målgruppe: Elever i 4. klasse

Ansvar: Rektor og trinnledere

Beskrivelse: Overleveringsmøte der kontaktlærerne utveksler nødvendig informasjon om den enkelte elev, både faglig og sosialt. Det skal gis informasjon om arbeidsmetoder, planer, organisering, rutiner m.m., samt en oversikt over kartleggingsresultat og eventuelle tiltak overfor enkeltelever. Foresatte og andre fagpersoner deltar etter behov. Foreldre skal informeres der det er spesielle tiltak det skal tas hensyn til.

5.1.4 5. trinn arrangerer aktivitetsdag for 4. trinn.

Tidspunkt: Vår

Målgruppe: Elever i 4 og 5 klasse.

Ansvar: Rektor og kontaktlærere i 5. trinn

Beskrivelse: En dag med aktiviteter som inkluderer alle, der elevene i 5. trinn har hovedansvar for planleggingen. Fokus på tiltak for et positivt læringsmiljø. De nye kontaktlærerne kommer på besøk hvis dette er klart.

5.1.5 Foreldremøte for 4. trinn

Tidspunkt: Vår

Målgruppe: Foreldre til elever 4. trinn

Ansvar: Rektor og kontaktlærer.

Beskrivelse: Kort informasjon om hva som vil være den store forandringen fra 4. til 5. trinn. Innhold og tema ellers er beskrevet i [«Plan for foreldresamarbeid i Sel»](#).

6 Overgang mellomtrinn til ungdomstrinn

Formålet med å sikre en god sammenheng er å skape en helhet og sammenheng mellom barneskole og ungdomsskole, sikre en trygg og god overgang og overføre informasjon til beste for eleven i samspill med foreldre. Skolene har i denne planen samordnet innhold og tidspunkt for de ulike rutinene ved overgang til ungdomstrinnet. Det kan være rom for lokale tilpasninger ut fra hva som er hensiktsmessig for den enkelte skole.

Rutine skal sikre et godt tverrfaglig samarbeid der det er behov for det. Overgangsrutinene dreier seg om tiltak på systemnivå og individnivå. Rutinene på systemnivå omhandler faglig samarbeid og forventningsavklaringer mellom trinn og skolene i opplæringsløpet. Rutinene på individnivå omhandler tiltak rettet mot elevene, herunder best mulig tilrettelegging av den enkelte elevs møte med skolen samt elevens videre læringsarbeid. Dette vil foregå i nært samarbeid med foresatte.

Rektor på barnetrinnet og ungdomstrinnet har et gjensidig ansvar for at årshjulet blir gjennomført og for at informeres så tidlig som mulig. Det bør benyttes flere informasjonskanaler til viktig informasjon, og informasjonen bør gjerne gjentas.

6.1 Årshjul

Tidspunkt	Tiltak	Se kap.	Ansvar
August	Felles virksomhetsledermøte, oppvekst Kvalitetssikre årets samarbeid etter avtale i juni. Jf. kap. 4.3.2	6.1.1	Kommunalsjef
August	Foreldremøte 7. trinn Informere om kommunenes overgangsplan fra 7. til 8. trinn.	6.1.2	Rektor
Hele året	Felles aktiviteter for 7. og 8. trinn. Planlegges sammen på vårhalvåret.	6.1.3	
September	Fagmøte Lærere for 7. trinn og inneværende 8. trinn	6.1.4	Rektor
April	Rektorbesøk Informasjon om ungdomsskolen til 7. trinn	6.1.5	Rektor
April	Ønsker om medelever. Dette gjelder de som skal begynne på Otta ungdomsskole.	6.1.6	
Mai/juni	Leirskole for 7. trinn. Otta og Sel reiser sammen på leirskole.	6.1.7	
Mai	Foreldremøte 7. trinn. Møtet arrangeres av ungdomsskolen.	6.1.8	
Juni	7. trinn besøker ungdomsskolen. Aktiviteter inne og ute sammen med ungdomsskolen.	6.1.9	
Juni	Felles virksomhetsledermøte, oppvekst Evaluering av årets overgang på overordnet nivå. Jf. 4.3.17	6.1.10	Kommunalsjef

6.1.1 Felles virksomhetsledermøte, oppvekst

Tidspunkt: August

Målgruppe: Rektorer og styrere

Ansvar: Kommunalsjef

Beskrivelse: Kvalitetssikring av *Plan for overganger i utdanningsløpet*. Avtale tidspunkt for foreldremøter og oppdatering på faglig samarbeid. Fokus på skolemiljø og nasjonale prøver.

6.1.2 Foreldremøte 7. trinn

Tidspunkt: August

Målgruppe: Foreldre til 7. trinn.

Ansvar: Rektor.

Beskrivelse: Det skal gis informasjon om hvordan mellomtrinnet og ungdomstrinnet samarbeider rundt elevene, spesielt prosessen som omhandler sammensetning av nye klasser. Det er viktig at foreldre er med på å holde læringstrykket, slik at 7. trinn ikke oppfattes som et «venterom» til 8. trinn og ungdomsskolen.

6.1.3 Felles aktiviteter for 7. og 8. trinn.

Tidspunkt: Hele året

Målgruppe: Elever i 7. og 8. trinn

Ansvar: Rektor og kontaktlærere.

Beskrivelse: Planlegge aktiviteter der en inviterer hverandre. Aktiviteter kan eksempelvis være turer, kulturelle aktiviteter, sosiale aktiviteter på skolen, temaforelesninger o.l.

6.1.4 Fagmøte

Tidspunkt: Januar

Målgruppe: Faglærere ev. funksjonsstillinger

Ansvar: Rektor barneskole og ungdomsskole

Beskrivelse: Lærere i norsk, matematikk og engelsk møtes til felles faglig drøfting. Fokus er arbeid med kompetansemål for 7. trinn, faglig standard, vurderingsarbeid og forventningsavklaring. Sammen med arbeidet med det psykososiale læringsmiljøet, er resultatet av nasjonale prøver for 8. trinn og utfordringsbildet et viktig erfaringsgrunnlag. Kontaktlærer får informasjon om språkvalg.

6.1.5 Rektorbesøk

Tidspunkt: April

Målgruppe: Elever i 7. trinn

Ansvar: Rektor på ungdomsskolen.

Beskrivelse: Kontaktlærer forbereder elevene til dette møtet. Her skal det orienteres om hvordan og når elevgruppe blir satt sammen og at elevene kan ønske seg to medelever de vil gå i gruppe med (Otta). Generell orientering om hva det vil si å være å være elev på ungdomstrinnet og hvilke forventninger skolen kan innfri. Navn på fag og timer, arbeidsplaner og vurderingsformer. Skjema for ønske om medelever deles ut.

Forberedelse kan være at elevene svarer individuelt og skriftlig på følgende:

- Hva tror du blir annerledes når du begynner på ungdomsskolen og hva forventer du av deg selv?
- Hva gleder du deg til?
- Hvis du gruer deg til noe, hva er det?
- Hva kan du bidra med for at klassemiljøet skal bli godt?

Skjema får elevene igjen til jul i 8. trinn, og de bes da om å reflektere over svarene sine.

6.1.6 Ønsker om medelever.

Tidspunkt: April

Målgruppe: Elever i 7. trinn

Ansvar: Rektor på barnetrinnet og ungdomstrinnet.

Beskrivelse: Elevene kan ønske seg inntil 2. medelever de vil gå sammen med. Rektor på ungdomsskolen avgjør inndelingen på bakgrunn av tilbakemeldingene fra barneskolene. Det er ingen klagerett på denne inndelingen. Målet med opplysningene fra barnetrinnet til ungdomstrinnet er at ungdomstrinnet skal ha tilstrekkelig informasjon for tilrettelegging av en best mulig overgang. Ved å skape gode forbindelseslinjer kan en unngå at overgangen blir for stor.

6.1.7 Leirskole for 7. trinn

Tidspunkt: Innen utgangen av mai.

Målgruppe: Elever i 7. trinn

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Det arrangeres et felles foreldremøte i forbindelse med leirskole. Leirskole er et viktig supplement til ordinær undervisning. Et leirskoleopphold skaper samhold og motivasjon i klassen, og gir elevene en annerledes mestringsfølelse. Undervisningen på en leirskole foregår i stor grad ute ved praktisk aktivitet, og er viktig for mange av dagens fysisk inaktive barn. Sel skule og Otta skole reiser sammen, noe som bidrar til en god fellesskapsfølelse. Skolene jobber aktivt med at på sikt skal alle tre skolene reise sammen.

6.1.8 Foreldremøte 7. trinn

Tidspunkt: Innen utgangen av mai.

Målgruppe: Foreldre til elever som skal starte på 8. trinn. Informasjon om klassesdeling

Ansvar: Rektor på ungdomsskolen.

Beskrivelse: Informasjon om ungdomsskolen, nye fag, skole-hjem samarbeid, presentere klassetrinn, informasjon om forventninger og krav til elever og foreldre. Orientering om språkvalg, valgfag og arbeidslivsfag, samt søknadsfristen den 1. juni. Valg av foreldrekontakter. For å bedre kunne involvere foreldre i skolestart, er det viktig at dette skjer før elevene har sin første skoledag etter sommerferien. Foreldre til barn som gruer seg ekstra mye til å skilles fra det kjente og trygge, bør gi skolen relevant informasjon om dette. Foreldrenes viktigste oppgave er å snakke positivt til elevene om at endringer gir mange muligheter til å få nye venner, nye lærere som skal gi ny kunnskap, nye fag, men også andre måter å lære nytt stoff på. Informasjon og dialog om gode rutiner på å ta imot nye elever øker tilliten til at elevens beste blir ivaretatt.

- Foreldreansvar: oppfølging av læringsarbeidet, forventninger og krav
- Samarbeidet med skolen – hva omfatter det? Gjensidig forventningsavklaring

En kan også invitere foreldre og elever sammen, slik at de får høre det samme. Møtet kan eventuelt være todelt.

6.1.9 7. trinn besøker ungdomsskolen.

Tidspunkt: Juni

Målgruppe: 7. trinn

Ansvar: Rektor barneskole og ungdomsskole

Beskrivelse: Dette gjelder elever fra Sel skule og Otta skole. ½ dag på besøk. 8. trinn er vert for denne dagen. Fokus på skolemiljøarbeid og inkludering for i størst mulig grad å skape trivsel og motivasjon. Omvisning på skolen. Heidal kan et annet opplegg mellom disse to klassene, men fokus skal være det samme.

6.1.10 Felles virksomhetsledermøte, oppvekst

Tidspunkt: Innen utgangen av juni

Målgruppe: Rektorer og styreere

Ansvar: Kommunalsjef

Beskrivelse: Kvalitetssikring av «Plan for overganger i utdanningsløpet». Evaluering av rutine for inneværende år, oppdater plan hvis nødvendig. Arbeidsgruppa for planen er ansvarlig for evalueringen.

7 Overganger- barn/elever med særskilt tilpasningsbehov.

Barn og elever som har eller kan ha behov for særskilt tilpasning er en gruppe med svært ulike behov. Nye relasjoner og rutiner er en stor omstilling og kan for disse barna/elevene oppleves ekstra utfordrende. Kommunen legger derfor stor vekt på at forberedelsene ved overganger starter tidlig og er samkjørte. I prinsippet gjelder de samme målene og tiltakene for en god sammenheng og overgang for denne gruppen som for alle andre barn/elever. Mottagende enhet må gjøre seg kjent med det enkelte barn/elev, ikke bare diagnosen, men den enkeltes behov for spesiell tilrettelegging. Overgangsrutinene som er beskrevet her gjelder alle overganger i utdanningsløpet, helt fra barnehage til videregående opplæring. «Dersom det er behov for omfattende tilrettelegging, må samarbeidet etableres i god tid før barnet begynner på skolen.» ([Udir](#))

I Sel kommune er det bestemt at barn/elever som har spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning skal ha en ny sakkyndig utredning i overganger. Pedagogisk psykologisk tjeneste er derfor en sentral samarbeidspartner i disse overgangene og har klare rutiner for sitt arbeid. Kommunen har ansvar for at de ulike tjenestene for familien er godt koordinert og har hensiktsmessige løsninger på hvordan samarbeidet skal gjennomføres. Denne plan kan være til hjelp for nå denne målsettingen. Barn som ikke går i barnehagen må registreres.

Det er avgjørende for å få til gode prosesser at de som er involvert i disse overgangene setter seg inn i gjeldene lover som gir nyttige og nødvendige beskrivelser for overgangene.

- [Opplæringslova kapittel 5](#)
- [Barnehagelova kapittel 6A](#)
- I tillegg er det laget en veileder fra UDIR som gir en del generell informasjon som hva det er viktig å huske på i ulike overganger, [«Overgang for barn og unge som får spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning»](#).
- Når en skal drøfte behovet for spesialundervisning opp mot tilpasset opplæring finner en informasjon i [«Veilederen Spesialundervisning»](#).

7.1 Årshjul – barn/elever med særskilt tilpasningsbehov

Tidspunkt	Tiltak	Se kap.	Ansvar
Nest siste år før en overgang.	Barn/elver med omfattende tilretteleggingsbehov. Forbereder overganger der det er omfattende behov for tilrettelegging. Avgivende enhet tar kontakt.	7.1.1	Styrer/rektor og ansvarsgruppen
Innen 31. september, siste år før overgang.	Progresjonsplan. - Etablere samarbeid med skolen for førskolebarn som vil ha behov for spesialundervisning. - Etablere samarbeid mellom barneskole og ungdomsskole der elever har behov for spesialundervisning. - Drøfte hvilke elever på 10. trinn som skal søkes inn etter § 6-15 og 6-17 (f 6-18)	7.1.2	Styrer/rektor. Avgivende enhet tar kontakt.
Innen 31. november	Drøfte behov for tiltak. Samarbeidsmøte med foresatte, PPT og barnehage/ skole skal være gjennomført. Gjennomgang av IOP og årsrapport. Hensvisning til PPT.	7.1.3	Styrer/rektor Avgivende enhet tar kontakt.
1. februar	Søknad om inntak til videregående skole og meldeskjema skal være sendt	7.1.4	Rektor
1.juni	Sakkyndig vurdering Individuell gjennomgang av sakkyndig vurdering. Avgivende enhet skriver IOP hvis det er fattet enkeltvedtak på tiltak.	7.1.5	Styrer/rektor. Avgivende enhet tar kontakt.
15. juni	Enkeltvedtak Virksomhetsleder fatter vedtak.	7.1.6	Virksomhetsleder og kommunalsjef

7.1.1 Barn/elever med omfattende tilretteleggingsbehov

Tidspunkt: Januar, året før overgangen.

Målgruppe: Barn/elever med IOP, foreldre, mottakende enhet.

Ansvar: Styrer/rektor ved avgivende enhet.

Beskrivelse: Planlegge overgangen til barn/elever med særskilt store og sammensatte behov og med et ekstraordinært behov for fysisk og/eller medisinsk tilrettelegging der flere aktører er involvert. Tilretteleggingen kan være av fysisk karakter (heis, ramper m.m). Klargjøring av hvem som skal ha ansvaret for barnet/eleven i den daglige barnehage/skole for å sikre nødvendig kompetanse, for eksempel tegnspråkopplæring, medisinerings og bestemte spesialpedagogiske arbeidsmetoder o.l.

7.1.2 Progresjonsplan

Tidspunkt: Innen 31. september

Målgruppe: Barn/elever med IOP, foreldre, mottakende enhet.

Ansvar: Styrer/rektor ved avgivende enhet.

Beskrivelse: Innkalling til samarbeidsmøte med aktuelle innstaser, der hovedmålet er å planlegge og lette overgangen. Gjennomgang av eksisterende tiltak rundt barn/elever med IOP for å se på hva som skal videreføres og hva som må endres. Foreldre skal erfare et koordinert og handlingsrettet tiltaksapparat. Skifte av koordinator må vurderes. Progresjonsplan blir utarbeid. Kartlegger behov for tilpasninger av utstyr og skolebygg og opplæring av personalet.

7.1.3 Drøfte behov for tiltak

Tidspunkt: Innen 31. november

Målgruppe: Barn/elever med IOP, foreldre, mottakende enhet.

Ansvar: Styrer/rektor ved avgivende enhet.

Beskrivelse: Avgivende enhet skriver pedagogisk rapport som gir kunnskap om hvordan opplæringstilbudet må tilrettelegges. Hvis barnet/eleven trenger ny sakkyndig vurdering skal PPT utarbeidet den. PPT skal samarbeide tett med barnehage/skole/SFO under prosessen med sakkyndig vurdering i forbindelse med kartlegging og mulig organisering av opplæringstilbudet. Foreldre skal involveres i prosessen.

7.1.4 Søknad om inntak til videregående opplæring

Tidspunkt: 1. februar

Målgruppe: Elever med IOP, foreldre, mottakende enhet.

Ansvar: Rektor ved avgivende enhet.

Beskrivelse: For de elevene som søker 1. februar med vedleggsskjema, skal det også ligge ved annen relevant dokumentasjon. Når mottakerskolen får tilgang på søknadspapirene og ulike utfyllende vedlegg blir det lettere å planlegge et tilrettelagt opplæringstilbud.

7.1.5 Sakkyndig vurdering

Tidspunkt: April

Målgruppe: Barn/elever med IOP, foreldre, mottakende enhet.

Ansvar: Styrer/rektor, avgivende enhet.

Beskrivelse: Sakkyndig vurdering ferdigstilles. Møte med barn/elev og foreldre der sakkyndig vurdering gjennomgås. Virksomhetsleder fatter vedtak.

7.1.6 Enkeltvedtak

Tidspunkt: 15. juni

Målgruppe: Barn/elever med IOP, foreldre, mottakende enhet.

Ansvar: Styrer/rektor og kommunalsjef

Beskrivelse: IOP klargjøres fra avgivende enhet. Det er et viktig prinsipp at også barn med behov for spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning har sine læringsmål klare når de starter. Flytting av eventuelt utstyr. Hvis det er opprettet ansvarsgruppe rundt barnet/eleven må det vurderes hvilke deltakere som skal fortsette, slutte og erstattes.

8 Overgang for minoritetsspråklige, barnehage-barnetrinn

Dette kapitlet omfatter i hovedsak overgangen mellom barnehage og skole. Andre overganger skal ivareta disse elevene må en tilfredsstillende måte. Elever møter den norske grunnskolen med ulike forutsetninger, og de minoritetsspråklige elevene som ikke behersker norsk godt nok til å følge den vanlige opplæringen i skolen har i følge § 2-8 i opplæringsloven rett til særskilt språkopplæring. Det er viktig, uansett hvilken overgang det gjelder, at det avklares hvem som har ansvar for hva, når og hvordan.

Rammeplanen sier at personalet skal bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, støtte at flerspråklige barn bruker sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norsk-/samiskspråklige kompetanse. I tillegg til de generelle prosedyrene for overgang barnehage til skole, kan det være hensiktsmessig med egne rutiner for minoritetsspråklige barns overgang. Erfaringer tilsier at slike rutiner i overgangen vil kunne ivareta minoritetsspråklige barn og foreldre mer likeverdig i overgangen. Felleskomponenter for minoritetsspråklige barn i overgangen barnehage-skole er språk, kulturell identitet, foreldresamarbeid og forventningsavklaringer.

Dokumentasjon innebærer at en gjør et selektivt valg av barnets språkhistorie og familiebakgrunn. Det forutsettes at dokumentasjon av barnets øvrige ferdighetsområder, som for eksempel sosial kompetanse, overføres som for andre barn. Språkhistorie innebærer hva som er barnets morsmål, hva som er foreldrenes morsmål og eventuelle andre språk som benyttes i hjemmet eller miljøet. Barnets norske språkutvikling er en del av det totale bildet. Familiebakgrunn innebærer hvem barnet har vokst opp sammen med, hvem barnet bor sammen med og oversikt over andre signifikante voksne. Barnets foreldre sin formidling av egen kultur og fortellertradisjon er en ressurs. Kartlegging som brukes må være tilpasset minoritetsspråklige barn. Dette er styrer og rektor sitt ansvar.

Foreldre til minoritetsspråklige i Norge har sjelden kunnskap om norsk barnehage/skole. Barnehagen bør derfor gjennomføre et forventningsavklaringsmøte mellom skole, barnehage og foreldre. Skolen skal være arena og skaffer tolk om nødvendig. I dette møtet avklares skolens mandat, og foreldrenes oppgaver tydeliggjøres slik at alle parter er trygge på hva samarbeidet framover skal handle om. Skolen oppfordres til å benytte barnehagens kjennskap og kunnskap om barnet for å få et godt foreldresamarbeid for minoritetsspråklige elever i overgang barnehage til skole. Dette møtet kan skje i løpet av våren.

8.1 Årshjul

Tidspunkt	Tiltak	Se kap.	Ansvar
August	Kartlegging Kartlegging av barnet/elevens språkutvikling og begrepsforståelse.	8.1.1	Styrer
Desember	Oversikt over minoritetsspråklige barn Drøftingsmøte med skole og kommunalsjef vedr. minoritetsspråklige barn som vurderes til å ha rett til tospråklig opplæring, jfr. §2-8	8.1.2	Styrer
Februar	Kartlegge behov etter § 2.8 Sende skjema til foresatte med barn som kommer innunder § 2.8 i opplæringsloven.	8.1.3	Styrer og rektor
August	Foreldremøte for minoritetsspråklige foreldre Kartlegging av norskspråklige ferdigheter etter skolestart. Vedtak om særskilt norskopplæring.	8.1.4	Styrer og rektor

8.1.1 Kartlegging

Tidspunkt: August

Målgruppe: Minoritetsspråklige førskolebarn

Ansvar: Styrer og pedagogisk leder

Beskrivelse: Fokus på generell språkutvikling og språkforståelse. Tiltak ut i fra denne kartleggingen drøftes, herunder også behovet for ressurser.

8.1.2 Oversikt over minoritetsspråklige barn

Tidspunkt: Desember

Målgruppe: Minoritetsspråklige førskolebarn

Ansvar: Styrer

Beskrivelse: Barnehagen, skole og kommunalsjef drøfter behovet til de minoritetsspråklige barna og vurderer retten til tospråklig opplæring, jf. § 2-8.

8.1.3 Kartlegge behov etter § 2.8

Tidspunkt: Februar

Målgruppe: Minoritetsspråklige førskolebarn

Ansvar: Styrer

Beskrivelse: Her vil foreldrene bli stilt spørsmål om de ønsker morsmålsopplæring og særskilt norskopplæring. Styrer gjennomfører et forventningsavklaringsmøte mellom skole, barnehage og foreldre. I dette møtet avklares skolens mandat, og foreldrenes oppgaver tydeliggjøres slik at alle parter er trygge på hva samarbeidet framover skal handle om. Skolen oppfordres til å benytte barnehagens kjennskap og kunnskap om barnet for å få et godt foreldresamarbeid for minoritetsspråklige elever i overgang barnehage-skole.

8.1.4 Foreldremøte for minoritetsspråklige foreldre

Tidspunkt: August

Målgruppe: Foreldre til minoritetsspråklige barn

Ansvar: Rektor og styrer

Beskrivelse: Skolen arrangerer møte med foreldre til minoritetsspråklige elever like etter skolestart, eventuelt i samarbeid med Læringscenteret. Som arrangør av møtet har skolens ansvar å skaffe tolk hvis det er nødvendig. Rektor innleder med en generell del som gjelder alle foreldre, deretter tar kontaktlærere og andre som skal være knyttet til elevene over samarbeidet. Informasjon om hvilken kartlegging som skal gjennomføres og hvorfor. Foreldrene skal for øvrig delta i det ordinære foreldremøtet. Disse møtene kan med fordel samordnes, og alt som kan gjøres av informasjonsarbeid i forkant av skolestart må anses som verdifullt. Foreldre må melde seg på foreldremøter, slik at det er letter å følge opp de som ikke svarer. Ideer fra et nasjonalt utviklingsprosjekt for å vinne ny kunnskap om metoder og modeller for språkutvikling og språkstimulering finnes her: [Sammen om språk](#).

9 Overgang fra ungdomsskole til videregående skole

For å unngå frafall er det viktig å sikre gode overganger mellom grunnskole og videregående skole.. Frafall i videregående opplæring anses som et folkehelseproblem. Andelen som dropper ut har vært stabilt høy over lang tid og andelen unge voksne i alderen 18–29 år som blir uføretrygdet er alarmerende høy. Frafall har store menneskelige og samfunnsmessige konsekvenser. Det er et vondt nederlag for eleven, familien og for skolen, og det kan ofte være vanskelig å komme på plass igjen for den enkelte elev. Beregninger fra *Senter for økonomisk forskning* ved NTNU viser at frafall fra videregåendeopplæring koster opp mot en million kroner per elev.

En helsefremmende skole legger vekt på både det fysiske og det psykososiale miljøet i skolen. I skolehverdagens press for å oppnå faglige mål, da særlig i den videregående skolen, er det lett at arbeid med det psykososiale miljøet blir nedprioritert. Manglende tilhørighet, ensomhet og psykiske helseproblemer er blant de viktigste årsakene til at unge dropper ut av videregående skole. Sel kommune ved *Psykisk helse* arbeider med å få på plass et tilbud for den gruppen som er mest sårbare i overgangen til videregående opplæring, blant annet med muligheter for samtaler og treff i løpet av sommerferien. Dette vil tidligst komme på plass i 2019.

En undersøkelse som omfattet sytten videregående skoler viser at de skolene som iverksetter systematiske og kunnskapsbaserte tiltak for å bedre det psykososiale miljøet bedrer den psykiske helsen og reduserer ensomheten blant elevene, sammenlignet med skoler som ikke bruker slike tiltak (Universitetet i Bergen). Ledelsen ved skolen er en viktig faktor for å få dette til.

Forskningen viser videre at elever med lave prestasjoner fra grunnskolen statistisk sett står i fare for å avbryte utdanning, og at de på denne måten er i risiko for å bli frafallselever. Kunnskapen vi har fra forskning tilsier at det å investere tid og ressurser i denne overgangen vil forhindre mange opplevelser av nederlag og utenforskap.

Overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring kan være spesielt utfordrende for minoritetsspråklige elever. Et godt samarbeid mellom skolene imellom kan lette også denne overgangen. Elevene og deres foreldre kjenner ikke det norske utdanningssystemet, og det er viktig at de får informasjon om hvilke muligheter elevene har på et språk de forstår. Å holde egne informasjonsmøter med tolker til stede i god tid før søknadsfristen til videregående opplæring vil være et godt tiltak, da gjerne i samarbeid med andre kommuner i regionen.

Studier viser klart at nyankomne elever ofte ønsker å komme raskere over i videregående opplæring enn de har faglige forutsetninger for. Skjer overgangen for tidlig, kan det føre til frafall. Får eleven innsikt i kravene som stilles, for eksempel gjennom utplassering i videregående opplæring, kan det bidra til at flere velger å bruke mernødvendig tid.. En forutsetning for vellykket implementering kan være at de som arbeider i systemene må forandre både holdninger og handlinger. Det kan innebære at organisasjoner må restruktureres, og vil i mange tilfeller innebære at personer med ulike ansvarsområder må samarbeide for å nå organisasjonens mål. Det er i gang et tettere samarbeid mellom Sel kommune og NGVGS av. Otta, der læringssettret skal ha et faglig samarbeid med skolen som omfatter ulike fag, tilgang på spesialrom og gjensidig erfaringsutveksling.

Overgangsskjema er et tema som oppleves som vanskelig; hva skal en skrive i et slikt skjema og hvor mye arbeid skal den enkelte lærer legge i dette skjemaet? Dette er et tema som diskuteres hvert år, og praksis er noe ulik. Oppland fylkeskommune har utarbeid en veileder til dette overgangsskjemaet, men kommunen erfarer at denne gjerne kan oppdateres med tanke på lovendringer. En konkret lokal handlingsplan som tar høyde for formålet og rutinene vedrørende dette temaet vil kanskje avhjelpe

disse spørsmålene og utfordringene. Sel kommune bør være en pådriver for å få satt i gang dette arbeidet med en slik handlingsplan.

9.1 Årshjul

Tidspunkt	Tiltak	Se kap.	Ansvar
7. trinn Januar	Fagmøte mellom barnetrinn og ungdomstrinn. Informasjon om språkvalg, t/p-matematikk.	9.1.1	Rektor for barnetrinnet og ungdomstrinnet.
8-10 trinn	Informasjon om videregående opplæring Rådgivere gir informasjon om de ulike utdanningsprogrammene, også på foreldremøter. Informasjon til voksne minoritetsspråklige.	9.1.2	Rektor, rådgiver på ungdomsskole og videregående skole.
8. trinn	Bedriftsbesøk i nærmiljøet Varierte bedriftsbesøk der det er fokus på hvilke yrkesgrupper de møter og hvilke utdannelse de har.	9.1.3	Rektor og kontaktlærer
8.trinn	«Vis meg bygda di» Entreprenørskap i Sel	9.1.4	Rektor og kontaktlærer
9. trinn - vår mai/juni	PRYO-uke, 9 trinn (4. dager) Fokus på hvilke utdanninger de ulike arbeidstakerne har på praksisplassen.	9.1.5	Rektor og kontaktlærer
9. trinn mars	«En smak av videregående skole» 9 trinn Eleven får besøke videregående skole.	9.1.6	UOY-rådgiver Karriere Oppland, rådgivere, rektorer
10. trinn august	Foreldremøte 10. trinn Informere om kommunenes overgangsplan fra 10. trinn til videregående opplæring.	9.1.7	Rektor
10. trinn, september	Skolehelsetjenesten 10. trinn Etter samtykke med eleven skal det gjennomføres faste overgangsmøter med skolehelsetjeneste i Sel kommune	9.1.8	Rektor og skolehelsetjenesten
10. trinn	Rådgiverturne. Rådgivere informerer om utdanningsveier-fag og yrkesvalg.	9.1.9	Rådgivergruppa i 6K
10. trinn oktober	En PRYO-dag med workshop. Faglærere fra NGVGS kommer ut for å informere om sine fag.	9.1.10	Rektor
10. trinn november	Utdanningsmessa NGVGS Informasjon om utdanningsveier, fag og yrkesvalg.	9.1.11	UOY-rådgiver Karriere Oppland, rådgivere, rektorer
10. trinn november	Hospitering i videregående opplæring 10.trinn Presentasjon av utdanningsprogram og programområder. Her under også voksne minoritetsspråklige ved læringssenteret.	9.1.12	UOY-rådgiver Karriere Oppland, rådgivere, rektorer
10. trinn Mars	Informasjon om p og t matematikk Matematikklærer informerer om forskjellen på t- og p-matematikk.	9.1.13	Rektor
Sommerfe- rie	Sommerferie Her ser kommunene behov for å utarbeide tiltak for de elevene som er ekstra sårbare, da i samarbeid med NGVGS avd. Otta.	9.1.14	Rektor i samarbeid med aktuelle virksomheter
Vg1 august	Første skoledag Hvordan vi kan gjøre denne dagen bedre for noen få? Viktig med dialog mellom skolene på dette.	9.1.15	Rektor NGVGS

9.1.1 Fagmøte mellom barnetrinn og ungdomstrinn.

Tidspunkt: 7. trinn, januar

Målgruppe: Faglærere barnetrinn og ungdomstrinn

Ansvar: Rektor barnetrinn og ungdomstrinn

Beskrivelse: Lærere i norsk, matematikk, engelsk møtes til felles drøfting. Fokus er arbeid med kompetansemål for 7. trinn, faglig standard, vurderingsarbeid og forventningsavklaring. Kontaktlærer får informasjon om språkvalg, t/p-matematikk. Resultat av nasjonale prøver for 8. klasse og utfordringsbildet.

9.1.2 Informasjon om videregående opplæring

Tidspunkt: Gjennomgående i 8-10. trinn

Målgruppe: Elever og foreldre på ungdomstrinnet

Ansvar: Rektor, rådgiver på ungdomsskole og videregående skole.

Beskrivelse: Denne informasjon vil foregå på flere måter og ved flere anledninger på ungdomstrinnet. Karrieresenteret har et koordinerende ansvar for dette, og deres handlingsplan vil være et viktig grunnlag i dette opplysningsarbeidet. Her er det satt av tid å informere voksne minoritetsspråklige på læringssenteret. I elevsamtalene på hele ungdomstrinnet skal UDV være et tema og det skal registreres hva den enkelte elev tenker på i forhold til utdanningsvalg.

9.1.3 Bedriftsbesøk i nærmiljøet, 8 trinn

Tidspunkt: 8. trinn

Målgruppe: Elever i 8. trinn

Ansvar: Rektor og kontaktlærer

Beskrivelse: Som en del av fagene arbeidslivsfag og utdanningsvalg blir det gjennomført ulike bedriftsbesøk der elevene både i forkant og i etterkant arbeider med hvilke utdanning de ulike arbeidstakerne i en bedrift har.

9.1.4 «Vis meg bygda di»

Tidspunkt: 8. trinn

Målgruppe: Elever i 8. trinn.

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Elevene får i oppdrag å presentere bedrifter eller andre særtrekk ved bygda/stedet. Dette gjøres da til heidølene av elevene fra Otta, og motsatt. Dette er en del av planen for entreprenørskap for Sel kommune.

9.1.5 PRYO-uke, 4. dager, 9. trinn

Tidspunkt: 9. trinn, mai/juni

Målgruppe: Elever i 9. trinn

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: Elevene velger seg praksisplasser i ulike bedrifter i kommunen.

9.1.6 «En smak av videregående skole» 9. trinn

Tidspunkt: Mars

Målgruppe: Elever i 9. trinn

Ansvar: UOY-rådgiver Karriere Oppland, rådgivere, rektorer

Beskrivelse: Eleven får besøke videregående skole for å få se og høre fra de som jobber der hva de ulike utdanningsløpene inneholder. Dette omfatter også voksne minoritetsspråklige. Her er det utviklet rutiner fra UOY-rådgiver ved Karriere Oppland.

9.1.7 Foreldremøte 10. trinn

Tidspunkt: August

Målgruppe: Foreldre til elever på 10. trinn

Ansvar: Rektor

Beskrivelse: I tillegg til innhold i et ordinært foreldremøte skal det informeres om kommunenes overgangsplan fra 10. trinn til videregående opplæring. I tillegg skal fokus være på hvem, bortsett fra skolens rådgiver, de kan rådføre seg med når det gjelder utdanningsvalg for sin ungdom.

9.1.8 Skolehelsetjenesten, 10. trinn

Tidspunkt: September

Målgruppe: Elever på 10. trinn

Ansvar: Rektor og skolehelsetjenesten

Beskrivelse: Skolehelsetjenesten har fast samarbeidsmøte med skolehelsetjenesten ved NGVGS avd. Otta angående overgangen til de elevene som har gitt samtykke. Dette gjelder tiltak for elever som kan stå i fare for å slutte og/eller elever som har helsemessige utfordringer.

9.1.9 Rådgiverturne, 10. trinn

Tidspunkt: Høst 10. trinn

Målgruppe: 10. trinn

Ansvar: Rådgivergruppa i 6K

Beskrivelse: Informasjon om utdanningsveier, fag og yrkesvalg.

9.1.10 En PRYO-dag med workshop, 10 trinn

Tidspunkt: Høst.

Målgruppe: Elever i 10. trinn

Ansvar: Rektor på ungdomsskolen

Beskrivelse: De ulike utdanningsvalgene blir presentert av faglærere, dette blir organisert som en workshop på Otta ungdomsskole. Heidal ungdomsskole vil delta her. Det vil være hensiktsmessig å få bistand fra YOU-koordinator karrieresenteret i dette arbeidet.

9.1.11 Utdanningsmesse NGVGS

Tidspunkt: Høst

Målgruppe: Elever i 10. klasse og foreldre

Ansvar: NGVGS

Beskrivelse: Det blir arrangert utdanningsmesse der alle utdanningsprogram i norddalen blir presentert, samt noen utdanningsvalg fra ellers i fylket.

9.1.12 Hospitering i videregående opplæring, 10. trinn

Tidspunkt: November

Målgruppe:

Ansvar: Rektor NGVGS og ungdomstrinnet, UOY-rådgiver ved Karriere Oppland, rådgivere

Beskrivelse: Presentasjon av utdanningsprogram og programområder gjennom at elevene hospiterer 2x3 timer i et utdanningsprogram. I etterkant skal elevene reflektere over hvorfor dette er det riktige valget eller ikke. Skolene skal samarbeide om muligheten til ytterligere hospitering, dette skal rådgivere være involvert i.

9.1.13 Informasjon om *p* og *t* matematikk

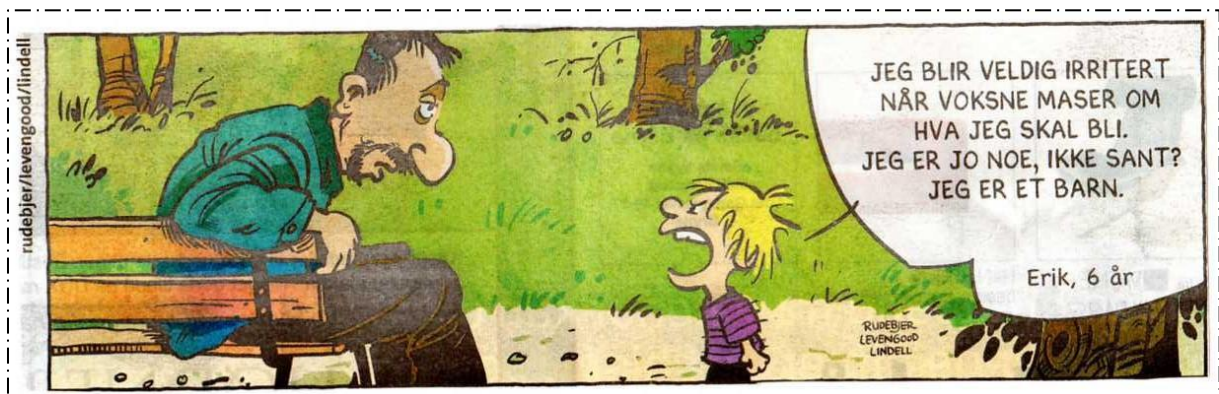
Skolene har erfart at det er viktig at matematikklærere fra videregående kommer ut til 10. trinn for å forklare forskjellen på praktisk og teoretisk matematikk og valg videre i utdanningsløpet. Rektor ved ungdomsskolen og videregående har fortløpende dialog på dette.

9.1.14 Sommerferie

Her har kommunen behov for å utarbeide tiltak for de elevene som er ekstra sårbare i forhold til det å begynne på en ny skole, da nødvendigvis i samarbeid med NGVGS, avd. Otta. Det er etablert faste møtepunkt med rådgivere mellom skolene, og dialogen framover vil spesielt ha fokus på denne elevgruppen. Sel kommune ved *Psykisk helse* jobber med konkrete rutiner og tiltak rundt dette tema både på kort sikt og på lang sikt.

9.1.15 Første skoledag

I prosessen er det drøftet hva skolene kan få fram av gode rutiner og organisering rundt første skoledag i videregående opplæring. Det er pekt på at denne dagen skal være høytidelig med viktige markeringer. Kommunen må samtidig gjøre denne dagen bedre for de få som ikke møter opp eller sliter. Her er det snakk om å skape en inkluderende start og skolens forpliktelse til å skape et godt psykososialt miljø for alle. Mange av temaene som barnehage og skole diskuterer rundt overganger går også igjen her. Prosessen rundt dette tema vil bli tatt opp av igjen av ungdomsskolerektorer.

10 Oppfølging og revidering av planen

Kommunens felles forpliktende rutiner skal bidra til et mer helhetlig og forutsigbart samarbeid mellom barn/elever, foreldre/foresatte, ansatte og andre tverrfaglige instansers rundt overgangene i utdanningsløpet. Overgangenes likhetstrekk og særegenheter er forsøkt ivaretatt i kommunens overgangsrutiner. For å oppnå et mest mulig helhetlig opplæringsløp for det enkelte barn/elev er det grunnleggende at det enkelte tjenestested forplikter seg til å følge rutinene. Dette krever:

- Fellesarenaer for virksomhetsledere.
- Forpliktelse på implementering i egen virksomhet.
- Årlig evaluering og korrigerende av planen. Arbeidsgruppa for denne planen er ansvarlig for dette.

Med denne planen ønske Sel kommune et godt og vel gjennomført opplæringsløp til det beste for barn og unge.

11 Referanser

- Læreplanverket for Kunnskapsløftet
[Prinsipper for opplæringen](#)
- Meld. St. 19 (2015–2016)
[Tid for lek og læring — Bedre innhold i barnehagen](#)
- Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa
[Opplæringsloven](#)
- Lov om barnehager
[Barnehageloven](#)
- Forskrift til opplæringsloven
[Kunnskapsløftet](#)
- Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
[Rammeplanen](#)
- Fra eldst til yngst-veileder. Kunnskapsdepartementet.
[Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole](#)
- Overganger for barn og unge som får spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning, [UDIR](#)
- Veilederen Spesialundervisning, [UDIR](#)
- Overgang grunnskole-videregående, bytte av skole. [Oppland fylkeskommune](#)